

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Pardubice

Inspekční zpráva

Zvláštní škola Česká Třebová, nám. 17. listopadu 2060

Adresa: nám. 17. listopadu 2060, 562 02 Česká Třebová

Identifikátor: 600 024 717

Zřizovatel: Školský úřad Ústí nad Orlicí, Špindlerova 1167, 562 01 Ústí nad Orlicí

Školský úřad Ústí nad Orlicí

Termín konání orientační inspekce: 29. listopadu a 1. - 2. prosince 1999

Čj.	102 441/99-4033
Signatura	oj5nt201

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení kvality vzdělávání v předmětech český jazyk a prvouka (1. - 5. ročník)

Časová dotace sledovaných předmětů byla v souladu s učebním plánem vzdělávacího programu zvláštní školy. Členění učiva v hospitovaných hodinách odpovídalo učebním osnovám jednotlivých ročníků. Výukové cíle byly stanoveny s ohledem na aktuální složení tříd, v některých hodinách bylo uplatňováno spojení teorie s praxí. Většina vyučovacích hodin navazovala na předcházející lekce. Někteří vyučující mají zpracovány půlroční tematické plány učiva, z nich však není patrné zajištění kontinuity mezi jednotlivými ročníky.

Část sledovaných hodin byla vedena vyučujícími se středním odborným vzděláním a absolventkou VOŠ. Tři učitelky měly odbornou i pedagogickou způsobilost pro výuku ve zvláštní škole, z toho jedna důchodkyně, která dlouhodobě zastupuje kvalifikovanou vyučující. Studium na vysoké škole si doplňuje vzdělání pouze jedna učitelka.

Všechny učebny jsou funkčně zařízeny a vybaveny, jejich prostředí působí čistě a esteticky. Vybavení učebními pomůckami a didaktickou technikou je přiměřené, v hodinách bylo využito názorných obrazů, encyklopedií, modelů zvířat a radiomagnetofonu. Žáci mají k dispozici nové učebnice a učební texty, většinou z nakladatelství Septima. Většina hodin byla členěna v souladu s psychohygienickými zásadami, v omezené míře byly zařazovány relaxační části.

Ve většině hodin převažovalo účelné řízení výuky, organizační pokyny byly jasné a srozumitelné. Vyučující respektovali didaktické zásady. Výklad nového učiva se opíral o znalosti žáků z minulých lekcí, dostatek času byl věnován opakování a procvičování učiva. Podle možností byly využívány názorné pomůcky. V některých hodinách byli žáci vedeni k samostatnosti a tvořivosti, k posílení zájmu o učivo a rozvoji vyjadřování bylo využito prvků aktivního učení. V omezené míře byly uplatňovány poznatky žáků z jiných předmětů a jejich vlastní zážitky a zkušenosti. V několika hodinách zcela chyběla aktivizace žáků zajímavými činnostmi, soutěživé a hravé formy práce byly uplatňovány spíše výjimečně. V jedné z hodin byla patrná značná pasivita většiny žáků.

Převážně nechyběla úvodní motivace. Průběžná motivace však měla rozdílnou úroveň. Někteří vyučující využili aktualizace učiva příklady z praxe a mezipředmětovými vztahy. Po výkladu nové látky bylo ověřováno pochopení obsahu učiva, při samostatné práci učitelé žákům poskytovali pomoc. V závěru hodin bylo prováděno shrnutí vyučovacích lekcí. V několika hodinách byl patrný individuální přístup k žákům. Hodnocení žáků mělo občas charakter pozitivní motivace. V některých třídách mají žáci zapsáno v žákovských knížkách značné množství negativních poznámek učitelů.

Úroveň interakce a komunikace mezi učiteli a žáky se v jednotlivých hodinách lišila. V několika byla patrná snaha vyučujících o rozvoj komunikativních dovedností žáků, o rozšiřování jejich slovní zásoby a vyjadřování. Podle možností byl vytvářen prostor pro diskusi, byla respektována osobnost žáka. V jiných hodinách však vzájemná komunikace mezi učiteli a žáky vážla, otázky vyučujících žáky nepodněcovaly k zájmu o učivo. Výjimečně byl zaznamenán odevzdaný až ironický tón učitelského hlasu.

Plánování a příprava výuky jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Personální podmínky výuky jsou hodnoceny jako průměrné. Podmínky materiální mají velmi dobrou úroveň.

Organizace, formy a metody výuky jsou celkově hodnoceny jako dobré.

Motivace a hodnocení má celkově průměrnou úroveň.

Oblast interakce a komunikace vykazují určité nedostatky, celkově je hodnoceno jako dobré.

Kvalita vzdělávání ve výše uvedených předmětech je dobrá.

Společenskovědní předměty - český jazyk a dějepis (6. - 8. ročník)

Přístup k tématickému uspořádání učiva pro školní rok je u vyučujících velmi odlišný. Někteří pracují promyšleně a systematicky, jiní se vyznačují stereotypní přípravou na výuku s patrnými prvky nahodilosti. Stanovené výukové cíle ne vždy odpovídaly aktuálnímu složení třídy. Individuální přístup k potřebám a specifikám zdravotně postižených žáků byl zřejmý pouze u některých učitelů. Individuální výchovně vzdělávací program je sestaven pouze u jedné žákyně kombinovaně zdravotně postižené.

Personální zajištění výuky vykazuje rozdílnou úroveň. Pouze výuka dějepisu v 7. ročníku je zajištěna učitelkou s odbornou a pedagogickou způsobilostí pro speciální školství. Většinou vyučující disponují pouze pedagogickou způsobilostí, v jednom případě absentuje i tato způsobilost. V materiálních podmínkách byly konstatovány většinou nedostatky ve formě chybějících učebních materiálů, učebních pomůcek, nástěnných přehledů učiva atd.. ve výuce. Fond těchto pomůcek je třeba inovovat. Psychohygienické podmínky výuky nebyly v převážné míře optimální, nebylo reagováno na unavitelnost a nižší míru soustředěnosti žáků, nebyly vřazovány relaxační vstupy apod.

V menší míře byla sledována výuka se střídáním přiměřených metod a forem práce se zařazením žádoucího názorného vyučování. Převažovala frontální výuka, pasivita žáků, neuplatnění zpětné vazby. Nebylo reagováno na rezervy ve vědomostech žáků. Odborná úroveň výuky nedosahovala profesionálních kvalit. Část hodin se vyznačovala nízkou efektivitou výuky, monologem vyučujících. V pravidelné kontrole písemných projevů žáků bylo konstatováno opomíjení nesprávných pravopisných jevů a nesoustavná kontrola. Jeden z vyučujících nearchivuje hodnocené diktáty žáků.

Aktualizace učiva byla místy zřejmá. Pouze v některých hodinách bylo využito motivačních složek výuky. Snaha a pokrok žáků nebyly ve všech případech náležitě oceněny. V hodnocení prospěchu převažují číselná vyjádření, absentuje pozitivní stimulační hodnocení, neformální slovní sdělení se v žakovských knížkách nachází spíše výjimečně.

V oblasti interakce a komunikace mezi žáky navzájem a žáky a učiteli byla opět konstatována různá úroveň. Většina učitelů respektovala osobnost žáků a rozvíjela jejich komunikativní dovednosti. Vyučování probíhalo v atmosféře spolupráce a důvěry. Výjimečně se objevila nepřiměřená negativní reakce na neznalost žáků.

Sledované aspekty výuky, tj. plánování, podmínky výuky, organizace, motivace a komunikace, mají místy až diametrálně odlišnou kvalitu od hodnocení velmi dobrého k hodnocení se zásadními nedostatky. Celkové hodnocení je dobré.

Přírodovědné předměty (přírodověda, fyzika, pracovní vyučování)

Plánování výchovně vzdělávacího procesu nese prvky soustavnosti. Příprava na výuku je promyšlená, o čemž svědčí použitý učební materiál a pomůcky.

Personální podmínky jsou hodnoceny jako velmi dobré. Rovněž materiální zajištění odpovídá požadavkům výuky ve zvláštní škole. Ve vytvoření psychohygienických podmínek byly konstatovány dílčí rezervy, výuka probíhala v nepřetržitém sledu bez uvolnění žáků, dbaní na správný styl sezení apod.

Vyučující volili různé metody a formy práce s názorným demonstračním pokusem. Žáci byli

vedení k aktivnímu zapojení se do výuky, k aplikaci probíraného učiva. Dílčí úkoly byly zadávány skupinám žáků.

Z vedení výuky byla patrná aktualizace učiva. Docházelo k respektování individuálních dispozic žáků, byla oceňována snaha. Mezi učiteli a žáky vládlo příjemné pracovní prostředí s možností uplatnění se ze strany žáků. Učitelé zjevně usilují o vytvoření kladného vztahu žáků k daným předmětům.

Sledované oblasti výuky jednotně hodnoceny velmi dobře.

Celková kvalita vzdělávání je dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepční záměry školy jsou rozpracovány do několika okruhů. V materiálně technickém zabezpečení školy je pozornost zaměřena mj. na úpravu okolí školy, zejména zajištění školního pozemku pro výuku pěstitelských prací v rámci pracovního vyučování. Další okruh se týká uplatňování maximálního individuálního přístupu k žákům za využití speciálních pedagogických metod a forem práce. Prozatím se tento záměr jeví jako formální vzhledem k absenci kontrolní činnosti ředitele školy a hospitačním závěrům ČŠI. Koncepce školy se dále zaměřuje na podporu odborného růstu pedagogických pracovníků a výraznější spolupráci s rodiči žáků. K vyčlenění koncepční priority nedošlo.

V dokumentu „Hlavní úkoly práce školy - škol. rok 1999/2000“ jsou vytyčeny stěžejní úkoly pro činnost školy v daném období. Náplň tohoto ročního plánu vznikla ve spolupráci s pedagogickým sborem na pedagogické radě v srpnu 1999. Jednotlivé úkoly jsou dále konkretizovány v měsíčních plánech včetně stanovení termínů a osobní odpovědnosti. Plnění plánu je pravidelně vyhodnocováno na poradách. Vedení školy vychází vstřícně námětům a věcným připomínkám učitelů.

Výuka probíhá dle schváleného učebního plánu. Učitelé mají rozpracované učivo o neobvyklých půlročních tematických plánu. Kvalitní stanovení plánů bylo konstatováno pouze u části vyučujících. Někteří učitelé zcela podcenili tento úkol, byly předloženy plány po formální i obsahové stránce zcela nevyhovující, neodpovídající učebním osnovám. Z nabídky zájmových aktivit pro žáky je v tomto školním roce realizován sportovní kroužek. V rozvrhu hodin bylo zjištěno u některých tříd nerovnoměrné rozložení naukových a výchovných předmětů a kumulace předmětů v jeden den (např. tři hodiny českého jazyka v 6. ročníku). Žákům s mentální retardací je žádoucí rozložit školní zatížení rovnoměrně s respektováním zásady soustavnosti a přiměřenosti.

Oblast plánování je celkově hodnocena jako průměrná.

Organizování

Kompetence a povinnosti pracovníků školy jsou známy, písemnou formou byla zpracována pracovní náplň zástupkyně ředitele školy v oblasti kontrolní a řídicí. Organizační struktura umožňuje účinné řízení školy.

Dokumentace upravující organizaci výchovně - vzdělávací činnosti školy je vedena. Její analýzou byla zjištěna většinou běžná úroveň, pouze u několika vyučujících je třeba zvýšit formální úroveň záznamů. V jednom případě byl konstatován nesoulad záznamů učiva pracovního vyučování skupiny chlapců a dívek v třídní knize (9. ročník). Zprávy PPP

z vyšetření žáků jsou často velmi stručné, méně podnětné pro metodickou pomoc vyučujícím. Spolupráci s SPC pro mentálně postižené Kamínek v Ústí nad Orlicí škola dosud nenavázala. Školní řád stanovuje povinnosti a příkazy pro žáky. Jsou opomíjena práva dětí s ohledem na jejich osobnost a zdravotní postižení. Místy se v textu objevují nepřesná stylistická spojení a formální nedostatky. Od září 1999 došlo několikrát ke krácení vyučování z provozních důvodů bez náhrady. Zákonní zástupci žáků jsou předem informováni o této skutečnosti pouze formálně nebo vůbec (dříve ze školy odcházejí všichni bez rozdílu, zda se prokáží podpisem rodičů u dané informace).

Informovanost pedagogického sboru je na velmi dobré úrovni. Každodenně se důležité informace předávají písemně v oběžníkové knize (podpisy učitelů). Aktuální záležitosti jsou vyvěšovány ve sborovně. Každý měsíc se koná provozní porada. Osobní data pracovníků a žáků jsou chráněna proti zneužití.

Informace rodičům jsou podávány pětkrát ročně za malé rodičovské účasti. Jediným zdrojem informací zůstávají žákovské knížky a notýsky. Dle potřeby navštěvují vyučující rodiny osobně. Škola spolupracuje s nadací Naděje a se sociálním odborem MěÚ v České Třebové. Činnost školy je prezentována na veřejnosti výstavkami výrobků žáků, dopisováním do místního zpravodaje a účastí na různých sportovních a dopravních soutěžích.

Zpracovaná výroční zpráva za školní rok 1998/99 podává velmi stručný, statistický pohled na školu (pouze dle požadavků ŠÚ), je heslovitá, v malé míře zachycuje specifika zvláštního školství.

Organizační zajištění školy má rozdílnou úroveň, celková kvalita je průměrná.

Vedení a motivování pracovníků

Vedení školy usiluje o vytvoření podmínek pro uplatnění tvořivosti a iniciativy pracovníků. Jsou akceptovány podnětné návrhy ze strany vyučujících. Škola je příjemně vyzdobena žákovskými pracemi. Dle možností a zájmu jsou využívány nabídky vzdělávacích aktivit. K uvolňování učitelů v době výuky by mělo vedení školy přistupovat pouze ve výjimečných případech tak, aby byl řádně zabezpečen chod školy.

Začínajícím učitelům jsou nápomocni zkušenější. Rezervy byly zjištěny v odborné pomoci nekvalifikovaným učitelům, příp. málo zkušeným pedagogům zejména v oblasti zdravotně postižených žáků.

Kriteria pro stanovení nenárokových složek platu jsou známa. Fungují jako stimul morálního a hmotného ohodnocení vyučujících. Sebehodnocení školy jako systematická záležitost nebylo zavedeno.

Vedení a motivování pracovníků má průměrnou úroveň.

Kontrolní mechanismy

Ředitel školy provádí namátkové kontroly dozorů, pořádku ve třídách, šatnách apod. Absentuje však přímá hospitační činnost. V letošním školním roce neprovedl žádnou hospitaci. Zástupkyně ředitele školy byla přítomna pouze ve třech vyučovacích hodinách. Průběžně je prováděna kontrola povinné dokumentace vedené zejména třídními učiteli, zpětná vazba nápravy není zcela funkční. V oblasti přímé kontrolní činnosti jsou značné nedostatky a vytvořený systém se jeví v této oblasti jako formální. V přidělování osobního ohodnocení z hlediska kvality každodenní práce učitelů byly shledány nedostatky.

V kontrolních mechanismech shledány nedostatky, hodnocení ještě vyhovující.

Hodnocení kvality řízení

Celkové hodnocení kvality řízení školy je dobré.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Realizace doporučení na základě provedené inspekce ze dne 5. května 1997:

- Vedení školy se podařilo nabídnout žákům nepovinnou zájmovou aktivitu - sportovní kroužek.
- Doporučené zvýšení úrovně řídicí a kontrolní činnosti se nedaří naplnit v hospitační činnosti vedení školy.
- Přetrvává požadavek na provedení revize školního řádu.
- Protokol - zjištěná porušení obecně závazných právních norem byla odstraněna.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Inspekční zpráva čj. O-10-05/9697-160 a protokol čj. P-10-05/9697-160.
- Dotazník pro ředitele školy před inspekcí.
- Rozhodnutí o vřazení do sítě škol MŠMT čj. 31 695/98-21.
- Vzdělávací program zvláštní školy čj. 22 980/97-22.
- Podkladová inspekční dokumentace (rozvrh vyučovacích hodin, personální přehled pedagog. pracovníků a jiné).
- Výroční zpráva o činnosti školy a hospodaření školy za školní rok 1998/1999.
- Řád školy.
- Osobní dokumentace zdravotně postižených žáků.
- Třídní knihy, třídní výkazy a katalogové listy všech tříd školy.
- Zápisy z pedagogických rad.
- Tematické plány učiva.
- Koncepční záměry školy.
- Hlavní úkoly práce školy - škol. rok 1999/2000, měsíční plány.
- Pracovní náplň zástupkyně ředitele školy.
- Plán kontrolní činnosti.
- Kritéria osobního hodnocení učitelů.
- Oběžníková kniha informací a úkolů pro učitele.

ZÁVĚR

Kvalita vzdělávání a řízení školy má dobrou úroveň. Ve sledovaných oblastech nebylo zjištěno neefektivní čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu. Doporučení k odstranění zjištěných nedostatků a rezerv z minulé inspekce bylo realizováno pouze částečně. Porušení obecně závazných právních norem (viz protokol čj. P-10-05/9697-160) bylo odstraněno.

Pozitiva:

- Estetické prostředí učeben.
- Vzdělávací aktivity pedagogických pracovníků školy.
- Zapojení školy do soutěží, prezentace na veřejnosti.
- Kvalitní informovanost pedagogického sboru.

Negativa:

- Tématické plány učiva mají formální charakter, nezajišťují kontinuitu učiva v jednotlivých ročnících.
- Absence relaxačních činností a hravých forem práce ve výchovně vzdělávacím procesu.
- Nepřiměřené množství poznámek v žákovských knížkách.
- Rozdílná úroveň komunikace učitel - žák.
- Nízká úroveň výuky českého jazyka v některých třídách.
- Absence přímé kontrolní činnosti ředitele školy ve vyučovacím procesu.
- Krácení vyučování bez náhrady.
- Opomíjení zodpovědnosti za žáky v době řádného vyučování dle rozvrhu hodin.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektorky	Titul, jméno a příjmení	Podpisy
Vedoucí týmu	Mgr. Eva Škodová	
Členka týmu	PaedDr. Marta Hunalová	

V Pardubicích dne 15. prosince 1999

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 29. prosince 1999

Razítko

Ředitel školy

Podpis

Mgr. Ladislav Houser

Mgr. Ladislav Houser v.r.

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad	2000-01-17	102 018/00-4033
Zřizovatel	„	„
Rada školy	Není zřízena.	

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nedoručeny.